

ANGLICKÁ „BÍLÁ KNIHA“

Září 1938.

O B S A H :

Dopis lorda Runcimana.

Anglo-francouzské návrhy.

2 dopisy Chamberlaina Hitlerovi.

2 dopisy Hitlera Chamberlainovi.

Memorandum Hitlera.

Dopis Jana Masaryka.

Mnichovská dohoda

a. t. d.

Příloha: 2 mapy.

●

Korespondence vztahující se na Československo

ANGLICKÁ „BÍLÁ KNIHA”

14 autentických dokladů

Z á ř í 1 9 3 8

Předloženo parlamentu státním tajemníkem
zahraničních věcí dle rozkazu Jeho Veličenstva

---

inv. č. 5.405

Vydal vlastním nákladem Ing. N. Tvrký, Praha-Krč čp. 875
Tiskl E. Wichner - Praha XVIII, 201

1.

**LORD RUNCIMAN
MINISTERSKÉMU PŘEDSEDOVI ¹⁾**

Westminster, S. W. 1,
dne 21. září 1938.

Vážený pane ministerský předsedo!

Když jsem převzal úlohu zprostředkování ve sporu mezi československou vládou a sudetoněmeckou stranou, byla mi ponechána úplná volnost v získání informací a vyvozování závěrů. Nebylo mojí povinností podávat zprávy jakéhokoliv druhu. Avšak za daných okolností může Vám býti užitečnou znalost konečných názorů, k nimž jsem za dobu mého pobytu v Praze dospěl, a jistých návrhů, jež by se měly vzít v úvahu při hledání trvalého řešení.

Problém politických, sociálních a ekonomických vztahů mezi teutonskou a slovanskou rasou na území, jež se teď nazývá Československem, existuje již mnoho staletí s údobími akutních bojů a relativního klidu. Není problémem novým a ve své nynější formě obsahuje faktory staré i nové, jež mají býti uváženy v podrobném posudku.

Po mém příjezdu do Prahy začátkem srpna zaujaly mne tři otázky: 1. ústavní, 2. politická a 3. ekonomická. Na otázce ústavní mi záleželo ihned a přímo. Tehdy ústavní otázka obsahovala udělení jistého stupně autonomie pro sudetské území v rámci stávající republiky Československé; otázka sebeurčení ještě nenabyla své pozdější ostré formy. Mojí úlohou bylo poznati dějiny této otázky, hlavní osobnosti, jichž se otázka dotýkala a návrhy obou stran na řešení, a sice návrh sudetoněmecké strany, předložený československé vládě dne 7. června (což odpovídalo 8 bodům Henleinovy řeči v Karlových Varech), a ze strany české

¹⁾ Podobný dopis byl adresován lordem Runcimanem prezidentu Benešovi 21. září 1938.

předlohy národnostního statutu, jazykového zákona a zákona o administrativní reformě.

Bylo zřejmé, že žádný z těchto návrhů nebyl dostatečně přijatelným pro druhou stranu, aby mohl být základnou pro další jednání, a skutečně bylo jednání 17. srpna přerušeno. Po řadě neoficiálních porad mezi sudetskými vůdci a zástupci československé vlády přijala tato novou základnu pro jednání, jež mi byla sdělena 5. září a sudetským vůdcům 6. září. To byl t. zv. IV. plán. Dle mého mínění, a myslím, i dle mínění nejodpovědnějších sudetských vůdců, obsahoval tento plán skoro všechny požadavky 8 karlovarských bodů a po menších vysvětlivkách a úpravách mohl by jim odpovídati úplně. Jednání mohlo být na této příznivé a nadějně základně ihned obnoveno, ale bezpochyby právě okolnost, že tento plán vycházel německým požadavkům natolik vstřícně, působila na krajní živly sudetoněmecké strany způsobem, jenž nemohl jednání prospěti. Jsem přesvědčen, že incidentu, vzniklého z vyšetřování vedeného sudetoněmeckými poslanci v případě osob zatčených pro pašování zbraní v Moravské Ostravě, bylo použito jako záminky k odročení, ne-li k přerušení jednání. Česká vláda však ihned vyhověla požadavkům sudetoněmecké strany v této záležitosti a předběžná projednávání IV. plánu byla zahájena 10. září. Jsem opět přesvědčen, že to nevyhovovalo politice sudetských extremistů a že provokací a štváním byly vyvolány incidenty 11. září a s větším účinkem po řeči pana Hitlera, 12. září. Následkem krveprolití a výtržností takto způsobených odmítla sudetská delegace zúčastnit se schůze se zástupci československé vlády 13. září. Pan Henlein a pan Frank podali novou řadu požadavků — odvolání státní policie, omezení působnosti armády na její vojenské povinnosti atd., jež česká vláda byla zase ochotna přijmouti s jedinou podmínkou, že zástupce strany se dostaví do Prahy za účelem projednávání způsobu, jakým by měl být udržen pořádek. V noci na 13. září odmítl pan Henlein tuto podmínku a veškerá jednání byla úplně přerušena.

Jest samozřejmé, že se nyní nemůžeme vrátiti k bodu, na němž jsme stáli před 2 týdny, a musíme situaci bráti tak, jak se nám jeví. Odmítnutím nabídek československé

vlády 13. září a přerušením jednání ze strany p. Henleina byly moje funkce jakožto zprostředkovatele fakticky ukončeny. Přímo a nepřímo, spojení mezi hlavními sudetskými vůdci a říšskou vládou stalo se převládajícím faktorem v celé situaci; spor již nebyl sporem vnitřním. Nebylo částí mého úkolu pokusiti se o zprostředkování mezi Československem a Německem.

Dle mého mínění jsou za přerušení jednání odpovědni p. Henlein, p. Frank a ti z jejich stoupenců uvnitř i vně země, kteří je doháněli ke krajním a protiústavním akcím.

Přes to však velmi sympatisuji se sudetským problémem. Je to těžké, býti pod nadvládou cizí rasy; zůstal jsem pod dojmem, že vláda Čechoslováků v sudetském území za posledních 20 let, ačkoliv nebyla aktivně utlačující a jistě ne „terroristickou“, měla však přece nedostatek taktu a porozumění, byla malicherně nesnášlivou a nespravedlivě rozlišující, až k bodu, kde pohoršení německého obyvatelstva nevyhnutelně šlo směrem k revolci. Sudetští Němci též těžce nesli, že z mnoha slibů, jež jim dala v minulosti vláda, skoro žádný nebyl dodržen. Tato zkušenost vyvolala neskrývanou nedůvěru vůči vedoucím českým státníkům. Nemohu říci, zda tato nedůvěra byla zasloužena nebo ne; je jisto, že existuje, s tím výsledkem, že ačkoliv tvrzení českých činitelů jsou velmi smířlivá, neinspirují v duších sudetského obyvatelstva žádnou důvěru. Dále, při posledních volbách roku 1935, obdržela sudetoněmecká strana více hlasů, než každá jiná jednotlivá strana; fakticky byla pak druhou největší stranou v parlamentu. Měla tehdy kol 44 hlasů z 300 hlasů celého parlamentu. S postupnými přírůstky jest nyní stranou největší. Může však vždy býti přehlasována, v důsledku čehož někteří z jejich členů cítí, že ústavní akce jest pro ně bezúčelnou.

Místní podráždění zhoršovala tuto celkovou situaci. Čeští úředníci a česká policie, buď neovládající anebo jen málo ovládající němčinu, byli přidělováni ve velkém počtu do čistě německých oblastí, českým zemědělským kolonistům bylo umožněno usazovati se na pozemcích, postoupených následkem pozemkové reformy, uprostřed německého obyvatelstva; pro děti těchto českých vetřelců byly postaveny školy ve velkém měřítku; je zde všeobecné přesvědčení, že

české firmy mají přednostní právo na státní dodávky na úkor firem německých a že stát obstarával práci a pomoc pro Čechy mnohem rychleji, než pro Němce. Považuji tyto stížnosti za oprávněné. I během trvání mé mise nemohl jsem najít ze strany československé strany ochotu vyhověti těmto stížnostem v měřítku aspoň trochu přiměřeném.

Všechny tyto i jiné nedostatky byly zesíleny reakcí ekonomické krise na sudetský průmysl, jenž tvoří tak významnou část hospodářského života. Přirozeně, vina za toto ochuzení se dávala vládě.

Tedy z mnoha důvodů, včetně uvedených, nálada mezi sudetskými Němci, až do doby před třemi nebo čtyřmi roky, byla beznadějnou. Ale vzestup nacionálního Německa dal jim novou naději. Považuji okolnost, že sudetští Němci se obrátili za pomocí k jejich soukmenovcům a jejich eventuelní přání připojit se k říši za přirozený vývoj věcí za dané situace.

V době mého příjezdu přáli si umírnění sudetští vůdci řešení uvnitř hranic československého státu. Byli si vědomi toho, co by válka znamenala v sudetském území, jež by bylo hlavním polem bitvy. Takové řešení by bylo národně i mezinárodně lehčím, než řešení postoupením území.

Podporoval jsem toto řešení dle mých nejlepších možností a do jisté míry i s úspěchem, ale nevyvaroval jsem se zlé předtuchy, že po dosažení dohody vznikne nová spousta podezřívání, protivenství, obviňování a protiobviňování. Cítil jsem, že každá taková dohoda by byla jen dočasnou, netrvalou.

Toto řešení, známé jako „čtvrtý plán“, zhroutilo se za vylíčených okolností; celá situace vnitřní i vnější se změnila; měl jsem dojem, že moje úloha spěje ke konci.

Po mém odletu z Prahy dne 16. září bouře a výtržnosti v sudetském území, jež se vyskytovaly beztak jen pořádku, ustaly úplně. V značném počtu okresů bylo vyhlášeno stanné právo. Sudetští vůdci, aspoň nejkrajnější z nich, uprchli do Německa a vydávali vyzývavá prohlášení. Podle mých věrohodných informací počet zabitých k momentu mého odjezdu nepřesahoval na obou stranách 70.

Proto, pokud Henleinovy „Freikorps“ nebudou s rozvahou vybízeny k překročení hranic, nemám důvodu očekávat povšimnutelného opakování incidentů a výtržností.

Za těchto okolností není více důvodů, aby státní policie prodlévala déle v těchto okresech. Ježto státní policie jest mezi německým obyvatelstvem krajně neoblíbena a byla hlavní příčinou jejich nespokojenosti za poslední tři léta, soudím, že by se měla co nejdříve odvolati. Dle mého názoru odvolání státní policie by způsobilo značné uklidnění a přispělo k zmenšení možností bouří a hádek.

Dále jsem nabyl přesvědčení, že pohraničním okresům s převážnou většinou Němců má se dáti plně právo sebeurčení a to ihned. Když postoupení je nevyhnutelným, což pokládám za jisté, musí být provedeno promtne a bez odkladů. Potrvá-li déle stav nejistoty, je tu skutečné nebezpečí, ba i nebezpečí občanské války. Následovně jsou zde velmi reálné důvody pro politiku náhlých a drastických akcí. Žádný druh plebiscitu nebo referendum nemůže být dle mého názoru v převážně německých okresech více než pouhou formalitou. Velká většina jejich obyvatel si přeje připojení k Německu. Odklad spojený s provedením plebiscitu může jen podnítiti vášně lidu a dovésti jej k nebezpečným akcím. Proto soudím, že pohraniční území mají být ihned postoupena Německu a dále, že opatření zaručující klidný průběh postoupení, včetně opatření pro ochranu obyvatelstva během postoupení, mají být ujednána ihned dohodou obou vlád.

Avšak postoupení těchto pohraničních území nemůže vyřešiti mírného soužití Čechů a Němců v budoucnu. I kdyby všechna území převážně německá měla být postoupena Německu, zůstal by v Československu ještě značný počet Němců a v územích postoupených Německu by zbyl určitý počet Čechů. Ekonomické spoje jsou tak těsné, že naprosté oddělení je nejen nežádoucím, nýbrž i neproveditelným; a opakují mé přesvědčení, že dějiny ukázaly, že v dobách míru dovedou tyto dva národy žít spolu v přátelském poměru. Věřím, že by bylo v společném zájmu všech Čechů a Němců postarat se o znovuzaložení a upevnění těchto styků. Jsem přesvědčen, že je to skutečným přáním průměrných Čechů a Němců. Oba národy jsou ve svém

jádro poctivé, klidné, pracovité a střídme. Věřím, že se mohou klidně dohodnouti. Proto doporučuji, aby v těch částech území, kde většina Němců není tak převážnou, byl učiněn pokus k nalezení základny pro místní autonomii uvnitř hranic Československa, dle návrhů „čtvrtého plánu“, přizpůsobených novým okolnostem, vytvořeným postoupením převážně německých území. Jak jsem již uvedl, zůstává vždy nebezpečí, že dohoda v zásadě docílená může vésti k dalším rozporům. Myslím ale, že v klidnějším budoucnu toto riziko bude značně menší.

To přivádí mne k politické části problému, jež se týká otázky celistvosti a bezpečnosti Československé republiky, a zvláště ve vztazích k jejím nejbližším sousedům. Věřím, že tento problém je jeden z těch, jež odstraňují střediskopapiátého politického tření ze střední Evropy. K tomu účelu jest nutné trvalé opatření zaručující mírné soužití Československa se všemi jeho sousedy a směr vnitřní a zahraniční politiky, odpovídající vytknutému cíli. Jako pro Švýcarsko jest důležitým, aby jeho politika byla úplně neutrální, tak i pro Československo jest taková politika nutnou, nejen pro jeho vlastní příští existenci, nýbrž i pro evropský mír.

K dosažení tohoto doporučuji:

1) Aby stranám a osobám v Československu, které povzbuzovaly odpůřící politiku vůči československým sousedům, bylo československou vládou zakázáno pokračovati v jejich agitaci; v případě potřeby mohla by býti podniknuta zákonitá opatření k ukončení podobné agitace.

2) Aby československá vláda pozměnila své zahraniční vztahy tak, aby mohla poskytnouti svým sousedům jistotu, že je za žádných okolností menapadne a se nezúčastní žádných útočných akcí proti nim, jež by povstaly ze závazků vůči jiným státům.

3) Aby velmoci, jednající v zájmu evropského míru, zaručily Československu pomoc v případě nevyprovokovaného útoku.

4) Aby mezi Německem a Československem byla vyjednána obchodní smlouva za výhodných podmínek, kdyby se to zdálo býti výhodným pro ekonomické zájmy obou zemí.

To mne přivádí k třetí otázce, jež byla cílem mého vyšetřování, a sice k hospodářskému problému. Tento problém

soustřeďuje se na bídě a nezaměstnatnosti v sudetoněmeckém území, bídě, jež trvala od r. 1930 a je zaviměna různými příčinami. Vytváří vhodné pozadí pro politickou nespokojenost. V tom tkví tento problém; říci ale, že otázka sudetských Němců je úplně nebo i hlavním dílem ekonomickou, bylo by mylné. Bude-li provedeno postoupení území, případně rozřešení tohoto problému z větší části německé vládě.

K politice, kterou jsem již výše doporučil těm, jichž se v nynější situaci bezprostředně dotýká, poradil bych dále:

a) aby zástupce obyvatelů sudetoněmeckého území byl stále členem československé vlády;

b) aby byla ustanovena komise s neutrálním předsedou k projednání otázky delimitace území, jež má býti postoupeno Německu, a také sporných bodů, jež vzniknou ihned po provedení každé dohody, jíž by bylo docíleno.

c) Aby bylo organizováno mezinárodní vojsko pro udržování pořádku, po dobu postoupení, v okresech, jež mají býti postoupeny, tak, aby československá státní policie, jak jsem již uvedl, a taktéž československé vojsko mohly býti odvolány z tohoto území.

Chtěl bych ukončiti tento dopis poznámkou o tom, že si velmi vážím osobní zdvořilosti, pohostinství a pomoci, jež byly mně a mému štábu poskytnuty hlavními osobnostmi vlády, zvláště dr. Benešem, dr. Hodžou a zástupci sudetoněmecké strany, s nimiž jsem přišel do styku, a velkým počtem lidí různých tříd, s kterými jsme se setkali během našeho pobytu v Československu.

Vám oddaný

Runciman of Doxford.

II.

ANGLO-FRANCOUZSKÉ NÁVRHY ČESKOSLOVENSKÉ VLÁDĚ DNE 19. ZÁŘÍ 1938.

1) Zástupce francouzské a britské vlády uvažovali dnes o všeobecné situaci a o správě anglického ministerského předsedy o jeho rozmluvě s p. Hitlerem. Angličtí ministři

oznámili jejich francouzským kolegům své závěry, vyvozené ze správy lorda Runcimana ohledně výsledků jeho mise. Jsme oba přesvědčeni, že po nedávných událostech byl dosažen bod, kdy další podržení převážně německých okresů uvnitř hranic československého státu nemůže již ve skutečnosti dále pokračovati bez ohrožení zájmů samotného Československa a evropského míru. Ve světle těchto úvah byly obě vlády vedeny k závěru, že udržení míru a zabezpečení životních zájmů Československa nemůže skutečně býti zajištěno, leč by tato území byla teď postoupena říši.

2) Toto by se mohlo uskutečniti buď přímým postoupením, nebo po provedení plebiscitu. Bereme v úvahu obě možnosti zahrnuté v plebiscitu a jsme si vědomi Vašich námitek, jež jste již vyjádřili k tomuto řešení, zvláště možnosti dalekosáhlých zpětných účinků, kdyby se věc vyjednávala na tak širokém základě. Z toho důvodu předpokládáme, ježto nic nenasvědčuje opaku, že v jednání o sudetoněmeckém problému zvolíte metodu přímého postoupení, jako případu sama o sobě.

3) Území, jež mají býti postoupena, budou pravděpodobně obsahovati okresy s více než 50% německých obyvatel. Doufáme, že nějaký mezinárodní výbor obsahující i českého zástupce ujedná opatření pro úpravu hranic, kde by toho okolnosti vyžadovaly. Těší nás, že se to nebude vztahovati na menší ostrovy s vyšším procentem Němců.

4) Zmíněný mezinárodní výbor může býti též pověřen řešením otázek, spojených s výměnou obyvatelstva na základě opčního práva během určité lhůty.

5) Uznáváme, že je-li československá vláda připravena souhlasiti s nabízenými opatřeními, zahrnujícími podstatné změny ve státě, je též oprávněna požadovati jistých záruk své příští bezpečnosti.

6) V souhlasu s tím vláda Jeho Veličenstva ve spojeném Království byla by ochotna přispěti k usmíření Evropy tím, že se připojí k mezinárodním zárukám nových hranic československého státu proti nevyprovokovanému útoku. Jednou z hlavních podmínek takové záruky byla ochrana nezávislosti Československa všeobecnou garancí proti nevyprovokovanému útoku, místo existujících dohod, zahrnujících vzájemné závazky vojenského rázu.

7) Francouzská a britská vláda plně uznávají velikost oběti, jež požadují od československé vlády k vůli zachování míru. Ale jelikož tento cíl jest společný, jak pro Evropu v celku, tak i pro Československo zvláště, pokládaly zmíněné vlády za svou povinnost vyjádřiti upřímně podmínky nutné k jeho zabezpečení.

8) Ministerský předseda bude pokračovati v rozhovorech s p. Hitlerem nejpozději ve středu a pokud možno, i dříve. Proto jsme donuceni požádati Vás o odpověď v nejbližší možné době.

III.

PRVNÍ DOPIS MINISTERSKÉHO PŘEDSEDY ŘÍŠSKÉMU KANCLÉŘI ZE DNE 23. ZÁŘÍ 1938.

Godesberg, dne 23. září 1938.

Vážený pane říšský kancléři,

domnívám se, že tento dopis, poslaný Vám před našim setkáním dnes ráno, přispěje k vyjasnění situace a urychlí naši rozmluvu.

Jsem ochoten předati české vládě vaše nabídky ohledně území tak, aby mohla prozkoumati navržené prozatímní hranice. Pokud mohu souditi, není potřeby provedení plebiscitu pro většinu území, t. j. pro ta území, jež (dle statistik oběma stranami přijatých) jsou převážně sudetoněmeckými územími. Nepochybuji však, že česká vláda bude ochotna přijmouti Vaši nabídku plebiscitu k vůli zjištění, zda a jak dalece navržené nové hranice se musí upravovati.

Obtíže, jež vidím v nabídce, již jste mi oznámil včera odpoledne, tkví v požadavku, aby území byla v nejbližší době obsazena německým vojskem. Uznávám obtíže zdoluhavého zkoumání za stávajících podmínek a nepochybuji, že nabízený Vámi plán, způsobil by okamžitou úlevu napětí v případě, kdyby byl proveditelným. Musíte si však uvědomiti, že mohu souhlasiti s provedením jakéhokoliv plánu jen v případě, že podle veřejného mínění mé země, Francie, a samozřejmě, i celého světa, tento plán provádí zá-

sady předem ujednané pořádným způsobem a bez hrozby násilím. Jsem si jist, že pokus okamžitého obsazení německým vojskem postoupeného území byl by odsuzován jako zbytečná demonstrace síly.

I kdybych považoval za správné předložit tento návrh české vládě, jsem přesvědčen, že tato vláda shledá, že zmíněný návrh odporuje duchu dohody, již svého času pod naším nátlakem byla nucena přijmouti.

V případě postupu německého vojska do území, jak Vy to nabízíte, je nepochybným, že česká vláda nebude mít jiného východiska, než naříditi své armádě postavit se na odpor. To by znamenalo zničení základny, na níž jsme se před týdnem dohodli a sice: dáti přednost řádnému vyřízení této otázky před použitím násilí.

Bezprostřední otázka, jež stojí před námi po zásadní dohodě, že sudetoněmecká území mají býti připojena k říši, zní: jak udržeti zákon a pořádek během konečného provedení úprav pro postoupení? Určitě existuje jiná možná forma Vaší nabídky, jež by nepodléhala námitkám, na něž jsem poukázal. Na příklad mohl bych se dotázati české vlády, zdali pokládá za možné svěřiti udržení zákona a pořádku v jistých postoupených sudetoněmeckých územích sudetským Němcům samostatným, buď vytvořením vhodného sboru anebo použitím vojska již existujícího, jež by snad jednalo pod kontrolou neutrálních pozorovatelů.

Včera večer, jak je Vám známo, poradil jsem české vládě dle naší vzájemné úmluvy, aby udělala všechno, co je v jejich silách k zachování pořádku. Česká vláda nemůže samozřejmě odvolati svá vojska ani státní policii, pokud stojí před vyhlídkou násilného vpádu. Byl bych ale ihned ochoten obrátiti její pozornost na jinou radu, již jsem udělil, a kdyby se tento plán ukázal přijatelným, poradil bych jí odvolati vojsko a státní policii s území, v nichž sudetští Němci jsou schopni udržeti pořádek.

Další kroky, jež by se měly podniknouti pro ukončení postoupení, mohly by býti podniknuty okamžitě.

S úctou

Neville Chamberlain.

IV.

ŘÍŠSKÝ KANCLÉŘ MINISTERSKÉMU PŘEDSEDOVI

Godesberg, dne 25. září 1938.

Vaše Excellence,

Dokonalé zkoumání Vašeho dopisu, jež jsem dnes obdržel, tak, jako i nutnost konečného vyjasnění situace, vedou mne k zaslání Vám následujícího sdělení:

Skoro dvě desetiletí bylo s Němci tak, jako i s různými jinými národnostmi v Československu zacházeno nedůstojně, byli mučeni, hospodářsky ničeni a nadevše, bylo jim odepráno právo národního sebeurčení. Každý pokus utlačovaných změnití svůj úděl ztroskotal před ukrutnou ničivou zvlášť Čechů. Tyto měli ve svých rukou státní moc a neváhali používat ji nelítostně a surově. Anglie a Francie nesnažily se nikdy změnití tuto situaci. V řeči před říšským sněmem dne 22. února prohlásil jsem, že německá říše převzme iniciativu a udělá konec jakémukoliv dalšímu utlačování těchto Němců. V dalším prohlášení během říšského sjezdu strany dal jsem jasný a neomylný výraz tomuto rozhodnutí.

Poznávám vděčně, že konečně po dvaceti letech anglická vláda, zastoupená Vaší Excellencí, se rozhodla i se své strany podniknout nyní kroky pro ukončení situace, jež den ze dne a dokonce od hodiny k hodině, stává se nesnesitelnou. Neboť, jestliže počínání československé vlády bylo ze začátku surovým, může toto během nedávných týdnů a dnů býti líčeno jen jako šílené. Obětmi tohoto šílenství jsou nespočetní Němci. Během několika týdnů vzrostl počet uprchlíků, jež byli vyhnáni na 120.000. Tato situace, jak bylo výše uvedeno, je nesnesitelnou a teď bude mmou ukončena.

Vaše Excellence ujišťuje mne nyní, že postoupení říši sudetského území bylo již v zásadě přijato. Bohužel, musím Vaší Excellenci odpověděti, že teoretické uznání těchto zásad bylo zaručeno také již dříve i nám, Němcům. Příměří

r. 1918 bylo uzavřeno na základě 14 bodů presidenta Wilsona, jež byly zásadně uznány všemi. Avšak v praxi byly porušeny hanebným způsobem. Mne nezajímá, Vaše Excellence, uznání zásady, že toto území má připadnouti Německu, nýbrž jedině uskutečnění této zásady, jež za prvé ukončí v nejkratší lhůtě trápení nešťastných obětí české krutovlády a současně bude odpovídati důstojnosti velmocí. Mohu jen Vaší Excellenci zdůrazniti, že tyto sudetskí Němci nejsou vráceni německé říši z milosti a sympatie jiných národů, nýbrž na základě jejich vlastní vůle, založené na právu národního sebeurčení a na neodvolatelném rozhodnutí německé říše, dáti možnost té vůli se projevit. Avšak není důstojným činiti uznání práv národa, závislým na podmínkách, jež ani nevyplývají z dohod ani nemohou býti vzhledem ke krátkosti lhůty dodrženy. S nejlepšími úmysly a tak, abych neposkytl českému národu důvod k ospravedlněným žalobám, nabídl jsem — v pádu smírného řešení — uznati hranici národnostní za hranice příští. Jsem přesvědčen, že tyto představují spravedlivou úpravu poměrů mezi dvěma rasovými skupinami, s ohledem na existenci velkých jazykových ostrovů. Mimo to jsem ochoten připustiti provedení plebiscitu v celém území. Plebiscit umožní další opravy za tím účelem, aby se pokud možno vyšlo vstříc skutečné vůli dotyčných obyvatelů. Přijal jsem předem tyto opravy. Prohlásil jsem kromě toho, že jsem ochoten připustiti provedení plebiscitu pod kontrolou, buď mezinárodní komise, nebo smíšené německo-české komise. Konečně jsem ochoten po dobu trvání plebiscitu odvolati naše vojsko z nejspornějších pohraničních území s tou podmínkou, že i Češi udělají totéž. Nejsem však ochoten připustiti, aby území, jež má na základě vůle národa a uznání Čechů býti považováno za náležející k Německu, bylo ponecháno bez ochrany říše. Neexistuje mezinárodní moc nebo dohoda, jež by měla přednost před německým právem.

Svěřiti samotným sudetským Němcům udržování pořádku je prakticky nemožným následkem překážek, jež byly kladeny v cestu jejich politické organizaci během posledního desetiletí a zvláště v poslední době. V zájmu mučeného a bezbranného obyvatelstva, jakož i s ohledem na povinnost a váženost říše, je pro nás nemožným odepříti okamžitou ochranu tomuto území.

Vaše Excellence mne ujišťuje, že je pro Vás nemožným předložití podobný plán Vaší vládě. Ze své strany mohu Vás ujistiti, že nemohu ospravedlniti jakékoliv jiné jednání vůči německému národu. Jelikož je to pro Anglii bezvýznamnou otázkou, kdežto pro Německo je to otázkou primitivního práva bezpečnosti více než 3 milionů lidských bytostí a národní cti velkého národa.

Nechápu poznámku Vaší Excellence, že by pro českou vládu nebylo možné odvolati své vojsko, pokud tato počítá s možným přepadením. Právě toto řešení by odstranilo důvody k jakémukoliv násilnému činu. Kromě toho nemohu zatajiti před Vaší Excellencí svoji nedůvěru a soudím, že česká vláda přijala zásadu postoupení sudetských Němců říši jen k získání času, aby nějakým prostředkem docílila změny této zásady. Neboť je-li návrh na postoupení území přijat upřímně, není důvodu k odkládání praktického provedení této zásady. Jelikož vím, jak Češi postupovali v podobných případech po dobu dlouhých let, nemohu důvěřovati upřímnosti českých ujištění, pokud tato nebudou podepřena praktickým důkazem. Německá říše je však rozhodnuta ukončiti tím nebo jiným způsobem tyto desetiletí trvající snahy popírati pomoci nekonečných průtahů zákonité nároky utlačovaných národů.

Mimo to podobné stanovisko zaujímá tento stát vůči jiným národům. Tyto jsou také obětmi dlouhého utlačování a násilí. V jejich případě bylo rovněž porušeno každé ujištění a byly učiněny pokusy průtahů ve vyřizování stížností za účelem ještě soustavnějšího utlačování. Mají-li tyto národy dosáhnouti svých práv, budou nuceni sami sebe zabezpečiti. V každém případě, kdyby se Německo přesvědčilo o nemožnosti docílení cestou vyjednávání uznání samozřejmých práv Němců v Českošlovensku, rozhodne vyčerpáti ostatní možnosti, jež mu jedině zůstávají otevřeny.

Adolf Hitler.

V.

DRUHÝ DOPIS MINISTERSKÉHO PŘEDSEDY ŘÍŠSKÉMU KANCLÉŘI ZE DNE 23. ZÁŘÍ 1938

Godesberg, dne 25. září 1938.

Vážený pane říšský kancléři,

Obdržel jsem odpověď Vaší Excellence na můj dopis z dnešního rána a vzal jsem jeho obsah na vědomí.

V mém postavení zprostředkovatele je teď zřejmě mojí povinností předložit Vám návrh československé vlády, jelikož Vaše Excellence nezměnila svých návrhů. Proto žádám Vaší Excellenci o laskavé doručení memoranda, obsahujícího tyto nabídky spolu s mapou území, navrhaných k postoupení dle výsledku nabízeného plebiscitu.

Po obdržení tohoto memoranda bude toto ihned zasláno do Prahy a československá vláda bude požádána, aby odpověděla co nejdříve.

Než bude moci obdržeti tuto odpověď, byl bych rád, kdyby Vaše Excellence mne ujistila, že i nadále zůstanete při úmluvě, již jsme docílili 14. září a včera večer, a sice, že žádná akce nebude zahájena říšským vojskem na újmu nějakého dalšího zprostředkování, jež by se stalo eventuálně možným.

Jelikož je teď věcí československé vlády rozhodnouti se o přijetí nebo zamítnutí návrhu Vaší Excellence, myslím, že nemohu již zde prokázat žádnou další službu. Na druhé straně je teď nutným, abych podal ihned zprávu o nynější situaci mým kolegům a francouzské vládě. Hodlám proto navrátiti se do Anglie.

Vám oddaný *Neville Chamberlain.*

VI.

MEMORANDUM DORUČENÉ ŘÍŠSKÝM KANCLÉŘEM MINISTERSKÉMU PŘEDSEDOVI DNE 23. ZÁŘÍ 1938

Zprávy, jejichž počet se množí od hodiny k hodině a jež se týkají incidentů v sudetském území, prokazují, že situace stala se pro sudetské Němce úplně nesnesitelnou

a následkem toho ohrožuje evropský mír. Je proto nutným, aby oddělení sudetského území, smlouvené s Československem, se provedlo bez jakýchkoliv dalších odkladů. Na přiložené mapě²⁾ je sudetoněmecké území, jež má býti postoupeno, označeno červeně. Mimo území, jež mají býti obsazena, jsou zakreslena území, v nichž se má provésti plebiscit, a tato jsou označena zeleně.

Konečně delimitace hranic musí odpovídati přáním těch, jichž se to týká. Pro určení těchto přání je nutna jistá lhůta k připravení hlasování, během níž se má za každou cenu zabrániti výtržnostem. Musí býti vytvořena situace parity. Německé vojsko obsadí území, označená na přiložené mapě, jako německá, bez ohledu na to, zda by se při plebiscitu mohlo ukázati, že v jedné nebo druhé části území je česká většina. Naproti tomu, české území je obsazeno českým vojskem bez ohledu na to, zda uvnitř tohoto území nachází se velké ostrovy německé řeči, z nichž většina se bez pochyby přihlásí za plebiscitu k národnosti německé.

Německá vláda činí teď následující nabídky za účelem dosažení okamžitého a konečného rozřešení sudetoněmeckého problému:

1. Odvolání všech českých ozbrojených sil, policie, četnictva, celních úředníků a pohraniční stráže s území, jež má býti evakuováno, dle označení na přiložené mapě; toto území má býti postoupeno Německu 1. října.

2. Evakuované území má býti předáno v jeho nynějším stavu (viz další podrobnosti v příloze). Německá vláda souhlasí s tím, aby zplnomocněný zástupce české vlády nebo české armády byl přidělen k hlavnímu štábu německých vojenských sil k ujednání podrobností modalit evakuace.

3. Česká vláda propustí okamžitě domů všechny sudetské Němce, sloužící v armádě nebo policii kdekoli na území českého státu.

4. Česká vláda propustí všechny politické vězně německé národnosti.

5. Německá vláda souhlasí s povolením provedení plebiscitu v těch územích, jež budou podrobněji stanoveny nejpozději do 25. listopadu. Změny nových hranic, povstale z plebiscitu, budou uspořádány německo-českou nebo mezi-

²⁾ Viz na konci této brožurky nártky mapy na základě originálu.

národní komisí. Samotný plebiscit bude proveden pod kontrolou mezinárodní komise. Všechny osoby, jež obývaly území, o nichž se jedná, 28. října 1938, nebo se tam narodily před tímto datem, budou mít právo voliti. Prostá většina všech voličů mužského a ženského pohlaví vyjádří vůli obyvatelstva patřiti německé říši nebo českému státu. Během plebiscitu obě strany odvolají jejich vojenské síly s území, jež budou přesněji určena. Datum a trvání budou ustanoveny společně německou a českou vládou.

6. Německá vláda navrhuje ustanovení důvěryhodné německo-české komise k ujednání všech dalších podrobností.

Godesberg, 23. září 1938.

PŘÍLOHA.

Evakuované sudetoněmecké území má býti předáno aniž by bylo jakkoliv zničena nebo poškozena vojenská, obchodní nebo průmyslová zařízení. Do toho jsou zahrnuta základní zařízení letecké služby a všech radiostanic. Všechny obchodní a transportní materiály, zejména v označených územích mají býti předány v nepoškozeném stavu. Totéž platí pro všechna užitečná zařízení (plynárny, elektrárny atd.). Konečně mají býti ponechány na místě zásoby poživatin, zboží, dobytek, suroviny atd.

VII.

DOPIS DORUČENÝ ČESKOSLOVENSKÝM VYSLANCEM STÁTNÍMU TAJEMNÍKOVI ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ 25. ZÁŘÍ 1938

25. září 1938.

Velevážený pane,

Vzhledem k okolnosti, že francouzští státníci nepřijedou dnes do Londýna, pověřila mne moje vláda oznámiti ihned vládě Jeho Veličenstva následující:

Československý národ ukázal v posledních týdnech vzácnou kázeň a sebezapření bez ohledu na neuvěřitelně hrubou a vulgární kampaň usměrněného německého tisku

a rozhlasu proti Československu a jeho vedoucím činitelům, obzvláště proti p. Benešovi.

Vláda Jeho Veličenstva a vláda francouzská jsou si velmi dobře vědomi, že jsme přistoupili na t. zv. anglo-francouzský plán postoupení části Československa jenom pod surovým nátlakem, lépe řečeno, pod krajní vyhrůžkou. Neměli jsme ani času ohraditi se proti mnohým neproveditelným bodům, jež obsahoval. Nehledě k tomu, jsme tento plán přijali, jelikož jsme se domnívali, že to bylo koncem požadavků na nás činěných a protože z anglo-francouzského plánu vyplývalo, že tyto dvě mocnosti převezmou zodpovědnost za naše zmenšené hranice a zaručí nám jejich nedotknutelnost v případě ukrutného útoku na náš stát.

Sprostá, vulgární německá kampaň trvala dále.

Zatím co p. Chamberlain byl v Godesbergu, obdržela moje vláda od anglického a francouzského vyslance následující depeši:

„Po dohodě s francouzskou vládou oznamujeme vládě československé, že francouzská a anglická vláda nemohou déle nésti odpovědnost za radu zdržeti se mobilisace.“

Moje vláda s generálem Syrovým v čele oznámila, že převezme celou odpovědnost za rozhodnutí jejich předchůdců, přijmout podmínky tak zvaného anglo-francouzského plánu.

Po návratu p. Chamberlaina z Godesbergu byl včera vyslancem Jeho Veličenstva v Praze doručen mé vládě nový návrh s dodatečným sdělením, že vláda Jeho Veličenstva jedná jen jako zprostředkovatel a neradí ani nenutí naši vládu žádným způsobem. Po obdržení plánu od vyslance Jeho Veličenstva v Praze, ujistil jej p. Krofta, že československá vláda prostuduje jej v tomtéž duchu, jak dosud spolupracovala s Velkou Británií a Francií.

Moje vláda prostudovala teď dokument a mapu. De facto je to ultimatum takového druhu, jaké se obyčejně předkládá poraženému národu a ne nabídka svrchovanému státu, jenž prokázal nejvyšší možnou ochotu přinést oběti pro uklidnění Evropy. Ani nejmenší stopa podobné ochoty k obětem nebyla dosud projevena vládou p. Hitlera. Moje vláda je obsahem memoranda úplně překvapena. Návrh jde o hodně dále než to, na čem jsme se shodli v tak zvaném

anglo-francouzském plánu. Zbavuje nás jakékoliv ochrany naší národní existence. Máme postoupiti velké části naší pečlivě připravené obrany a připustiti, aby německá armáda vnikla do naší země dříve, než budeme schopni organizovati ji na novém základě, nebo udělati nějaké přípravy k její obraně. Naše národní a hospodářská nezávislost zmizela by automaticky přijetím plánu pana Hitlera. Celý postup pohybu obyvatelstva redukoval by se na panický útěk těch, jež nechtějí akceptovati německý nacistický režim. Musí opustiti svůj domov, aniž by směli vzít s sebou svůj osobní majetek, ani sedláci nemohou si ponechat své krávy.

Moje vláda si přeje, a bych slavnostně prohlásil, že žádost pana Hitlera v její nynější formě je pro moji vládu úplně a bezpodmínečně nepřijatelnou. Moje vláda cítí se povinnou prokázati svůj největší možný odpor proti těmto novým a ukrutným požadavkům a s Boží pomocí to dokážeme.

Národ sv. Václava, Jana Husa a Tomáše Masaryka nebude národem otroků.

Spoléháme na to, že dvě velké západní demokracie, jejichž přáním jsme se řídili proti našemu vlastnímu mínění, budou státi při nás v hodině naší zkoušky.

V dokonalé úctě

Jan Masaryk.

VIII.

DOPIS ČESKOSLOV. VYSLANCE V LONDÝNĚ STÁTNÍMU TAJEMNÍKOVI ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ

Londýn, dne 26. září 1938.

Velevážený pane,

Sděлил jsem mé vládě otázku položenou mi včera odpoledne ministerským předsedou, na níž si přál míti odpověď. Tuto otázku ministerského předsedy, pokud jsem jí rozuměl, předal jsem do Prahy v následující formě:

„Ačkoliv pan Hitler tvrdil, že memorandum, doručené československé vládě vládou Jeho Veličenstva, bylo jeho

posledním slovem, ačkoliv pan Chamberlain velice pochybuje, že by se mu podařilo přiměti pana Hitlera změnit v této poslední hodině svoje mínění, mohl by za těchto okolností ministerský předseda učiniti přece poslední úsilí, aby pohnul pana Hitlera uvážiti jiný způsob smírného řešení sudetoněmeckého problému, zejména prostřednictvím mezinárodní konference, v níž by byly zastoupeny Německo, Československo a jiné moci, jež by uvážily anglo-francouzský plán a nejlepší způsob jeho uskutečnění. Tážal jsem se, zda by československá vláda byla ochotna zúčastniti se tohoto nového úsilí pro záchranu míru.“

Obdržel jsem teď od mé vlády následující odpověď na tento dotaz:

„Československá vláda byla by ochotna zúčastniti se mezinárodní konference, v níž by byly zastoupeny Německo a Československo mezi jinými národy, za účelem nalezení jiného způsobu rozřešení sudetoněmeckého problému, než ten, jenž líčí pan Hitler ve svém návrhu, pamatujíc na možnost obratu k tak zvanému anglo-francouzskému plánu. V notě doručené včera odpoledne panem Masarykem panu Chamberlainovi³⁾ byl připomenut fakt, že československá vláda přijavši pod nejsilnějším nátlakem a vyhrůžkou anglo-francouzskou notu, neměla času pro jakékoliv reklamace ohledně mnohých neúčinných rysů této noty. Československá vláda spoléhá na to, že v případě uskutečnění konference, tento fakt by nebyl zúčastněnými přehlédnut. Po zkušenostech posledních několika týdnů pokládala by moje vláda za úplně ospravedlitelné, požádati o určité a závazné záruky za tím účelem, aby žádná neočekávaná akce násilného rázu nebyla během vyjednávání podniknuta a aby československá obranná soustava zůstala během tohoto období nedotčenou.

S úctou

Jan Masaryk.

³⁾ Viz číslo 7.

IX.

DOPIS MINISTERSKÉHO PŘEDSEDY ŘÍŠSKÉMU KANCLÉŘI

Londýn, 26. září 1938.

Velevážený pane říšský kancléři,

V mém postavení prostředníka odeslal jsem československé vládě memorandum, jež Vaše Excellence doručila mi u příležitosti naší poslední rozmluvy.

Československá vláda sděluje mi nyní, že zůstává věrnou své akceptaci návrhu postoupení sudetoněmeckého území, dle směrnic projednaných mojí a francouzskou vládou, a jež jsem Vám vyložil minulý čtvrtek. Avšak pohlíží na návrh okamžité evakuace území a okamžité jeho okupace, dle Vašeho memoranda jako na zcela nepřijatelný. Tím spíše, že tyto akce se mají provést před ujednáním podmínek postoupení nebo dokonce před jejich diskusí.

Vaše Excellence se pamatuje z mého dopisu z minulého pátku, že pokus okamžitého obsazení území německým vojskem byl by odsouzen jako zbytečná demonstrace síly, a že dle mého mínění, v případě navrhované okupace, československá vláda by byla nucena klásti odpor, což by znamenalo zničení základů, na nichž jsme se před týdnem dohodli a sice dáti přednost zákonitému vyřízení této otázky před použitím násilí. Poukázal jsem též na dojem, jenž by pravděpodobně byl způsoben na veřejné mínění v mé zemi, ve Francii a samozřejmě, i v celém světě.

Vývoj veřejného mínění od té doby, co jsem se vrátil, potvrzuje mé názory, jež jsem vyjádřil v mém dopise a v naší rozmluvě.

Ve svém sdělení ohledně Vašeho návrhu poukazuje československá vláda na to, že vychází Vám o mnoho dále vsříc, než bylo dohodnuto v tak zvaném anglo-francouzském plánu. Československo bylo by zbaveno jakékoliv ochrany jeho národní existence. Muselo by postoupiti velké části své pečlivě připravené obrany a dovoliti německé armádě proniknouti hluboko do vnitrozemí dříve, než by byla organizována na nových základech. Jeho národní a hospodářská nezávislost by automaticky zmizela přijetím tohoto němec-

kého plánu. Celý proces pohybu obyvatelstva by se podobal panickému útěku.

Dozvěděl jsem se, že německý vyslanec v Paříži vydal komuniké, jež začíná konstatováním, že výsledkem našich rozmluv v Godesbergu byla úplná dohoda o nutnosti za každou cenu udržeti mír v Evropě. V tomto duchu adresují Vám toto sdělení.

Za prvé chtěl bych připomenouti Vaší Excellenci, že je vyloučeno, že Německo je přesvědčeno o nemožnosti docílit cestou vyjednávání uznání samozřejmých práv Němců v Československu, když československá vláda je věrnou své akceptaci návrhu postoupení sudetoněmeckého území.⁴⁾

Cituji slova na konci dopisu Vaší Excellencie z minulého pátku⁴⁾. Naopak, řešení cestou vyjednávání zůstává možným. S jasnou vzpomínkou na naše rozmluvy, a uvědomuje si následky, přerušeni vyjednávání a použití násilí, žádám, aby Vaše Excellence souhlasila s následujícím: zástupci se setkají se zástupci československé vlády za účelem okamžitého projednání situace, a dohodnutí se ohledně modalit postoupení. Jsem přesvědčen, že tato jednání budou ukončena během velmi krátké doby a, přejete-li si toho Vy a československá vláda, jsem ochoten zařídit zastoupení britské vlády.

V naší rozmluvě jakož i v oficiálním komuniké, vydaném v Německu, prohlásil Jste, že jediná neshoda mezi námi spočívá ve způsobu provedení ujednané zásady. Je-li tomu tak, nesmí neshoda v metodě způsobiti tragické následky.

Konference, jak ji navrhuji, dala by důvěru v to, že postoupení území bude skutečně provedeno a že by se toto dělo řádným způsobem s přiměřenými zárukami.

Jsem přesvědčen, že Vaše vášnivé přání rychle i uspokojivě řešiti otázku sudetských Němců může býti splněno, aniž by byly lidstvu způsobeny neštěstí a útrapy, jež by konflikt v zápětí vyvolal, a radím Vám co nejdůtklivěji, abyste přijal moji nabídku.

Oddaný Vám
Neville Chamberlain.

4) Viz číslo 4.

X.

DOPIS ŘÍŠSKÉHO KANCLÉŘE MINISTERSKÉMU PŘEDSEDOVI

Berlín, dne 27. září 1938.

Vážený pane Chamberlaine,

Během rozprav sdělil jsem ještě jednou siru Horace'u Wilsonovi, jenž mi doručil Váš dopis ze dne 26. září, mé konečné stanovisko. Přece bych rád odpověděl na některé podrobnosti Vašeho dopisu:

Pražská vláda se cítí oprávněnou tvrditi, že návrhy obsažené v mém memorandu ze dne 25. září jdou mnohem dále, než ústupky, jež tato udělala britské a francouzské vládě, a že přijetí memoranda anuluje každou záruku národní existence Československa. Toto tvrzení zakládá se na tom, že Československo má postoupiti větší část svého obranného systému dříve, než by mohlo podniknout na jiném místě kroky pro vybudování nového. Tímto by prý byla automaticky zrušena politická a hospodářská nezávislost státu. Mimo to, navržená mnou výměna obyvatelstva by se prý obrátila v panický útěk.

Musím otevřeně prohlásiti, že nemohu pochopiti tyto důvody, anebo i připustiti, že jej možno považovati je za vážně míněné. Pražská vláda prostě obchází ten fakt, že nynější úprava konečného rozřešení sudetoněmeckého problému, dle mého návrhu, nebude závislou na jednostranném německém rozhodnutí, nebo na německých násilných opatřeních, nýbrž spíše, na prvé, na svobodném hlasování bez nějakého zevního ovlivňování a za druhé, do velké míry na německo-české dohodě o podrobnostech, jež mají býti postupně stanoveny.

Nejen přesné vymezení území, kde má býti proveden plebiscit, ale i vykonání plebiscitu a delimitace hranic, jež se má provést na základě jeho výsledků, mají se dle mých návrhů uvažovati nezávisle na jakémkoliv jednostranném rozhodnutí Německa. Mimo to všechny ostatní podrobnosti mají býti vyhrazeny rozhodnutí německo-české komise.

Ve světle tohoto výkladu mých nabídek a ve světle postoupení území sudetského obyvatelstva, které Československo fakticky přijalo, nepředstavuje okamžité obsazení německým vojskem mnou žádané nic více, než bezpečnostní opatření, jež má za účel rychlé a hladké provedení konečného postoupení. Toto bezpečnostní opatření je nezbytným. Zřekne-li se toho německá vláda a přenechá-li všechna další projednávání problému prostě normálnímu vyjednávání s Československem, trvaly by nynější nesnesitelné okolnosti v sudetoněmeckém území, jež jsem popsal v mé včerejší řeči, ještě dobu, jejíž trvání nemůže býti předvídáno. Československá vláda měla by úplnou možnost protáhnout vyjednávání o každém bodu libovolně dlouho a tak odročiti konečné vyřízení. Pochopíte po tom všem, co se stalo, že nemohu tak důvěřovati ujištěním pražské vlády. Britská vláda by jistě nebyla též v stavu čeliti tomuto nebezpečí pomocí diplomatického nátlaku.

Ztráta částí jeho opevnění je pro Československo přirozeně nevyhnutelným následkem postoupení sudetoněmeckého území, jež bylo přijato samotnou pražskou vládou. Mělo-li by konečné postoupení nabýti platnosti teprve až Československo doplní nová opevnění v zůstávajícím mu území, trvalo by to nepochybně měsíce a léta. To je ale jediným účelem všech českých námitek. Mimo to je zcela nesprávným tvrditi, že by takovým způsobem Československo bylo zmrzačeno ve své národní existenci, nebo ve své politické, nebo hospodářské nezávislosti. Z mého memoranda je zřejmým, že německá okupace se provede jen do udané čáry a že konečná delimitace bude provedena v souhlasu se způsobem jednání, jež jsem popsal. Pražská vláda nemá práva pochybovati o tom, zda německá vojenská opatření zůstanou uvnitř těchto mezí. Přeje-li si vzdor tomu, aby se brala v úvahu tato pochybnost, může pak britská a v případě potřeby, i francouzská vláda zaručiti rychlé vyplnění mého návrhu. Mohu se mimo to jen odvolati na moji včerejší řeč, během které jsem zřetelně vyjádřil své politování nad vznikem myšlenky jakéhokoliv útočení na československé území a svou ochotu dáti formální záruku za další trvání Československa, za těch podmínek ovšem, jež jsem položil. Nemůže býti proto nejmenší pochyby o tom, že bude v každém

případě zachována nezávislost Československa. Je taktéž mylným mluvit o hospodářském zničení. Naopak, je velice známým faktem, že po postoupení sudetoněmeckého území, tvořilo by Československo zdravější a jednotnější hospodářský celek, než dosud.

Projevuje-li konečně vláda v Praze úzkost vzhledem k stavu českého obyvatelstva v územích, jež mají být obsazena, mohu se tomu jen diviti. Může být jista, že se strany Německa se podnikne vše nutné pro ochranu těchto Čechů před osudem, podobným tomu, jenž stihl sudetské Němce následkem českých opatření.

Za těchto okolností musím se domnívat, že vláda v Praze používá návrhu obsazení německým vojskem pouze za tím účelem, aby zkroucením smyslu a obsahu mého návrhu byly mobilisovány ty síly v jiných zemích, zvláště v Anglii a Francii, od kterých doufá obdržeti neomezenou podporu svých cílů, a tak dosáhnout možnosti všeobecného válečného požáru. Musím přenechat Vašemu soudu, zdali, se zřetelem k těmto faktům, rozhodnete se pokračovati ve Vaší snaze, za kterou bych Vám zde chtěl opětovně vyjádřiti své upřímné díky, a sice snaze překaziti tyto manévry a přivést vládu v Praze k rozumu v tuto hodinu dvanáctou.

Adolf Hitler.

XI.

OSOBNÍ POSELSTVÍ, ZASLANÉ MIN. PŘEDSEDOU ŘÍŠSKÉMU KANCLÉŘI, ZE DNE 28. ZÁŘÍ 1938

Po přečtení Vašeho dopisu, jsem přesvědčen, že můžete získati všechno podstatné bez války a bez odkladu. Jsem ochoten dostaviti se ihned osobně do Berlína k projednávání příprav k postoupení. Tohoto jednání se zúčastní mimo zástupců české vlády též zástupci Francie a Itálie, pak-li že si toho přejete. Jsem přesvědčen, že bychom mohli dosáhnouti dohody během týdne. Přes Vaši nedůvěru pražské vládě, nemůžete pochybovat, že britská a francouzská vláda bude přihlížeti k tomu, aby sliby byly dodrženy poctivě, úplně a ihned.

Jak jest Vám známo, prohlásil jsem veřejně, že jsme připraveni podniknouti vše, aby sliby byly skutečně dodrženy. Nemohu uvěřiti, že byste převzal odpovědnost za světovou válku, která by mohla zničiti civilizaci k vůli několika dnům, jež nemohou hráti žádnou úlohu v tak dlouho trvajícím problému.

XII.

OSOBNÍ POSELSTVÍ, ZASLANÉ MIN. PŘEDSEDOU DUCEMU MUSSOLINIMU, ZE DNE 28. ZÁŘÍ 1938

Odeslal jsem dnes p. Hitlerovi poslední výzvu, aby se zdržel násilí ve vyřízení sudetského problému, který, jak jsem přesvědčen, může být urovnán krátkým jednáním, jež mu dá podstatnou část území, obyvatelstva a ochranu pro Němce a Čechy během postoupení. Nabídl jsem, že se dostavím ihned osobně do Berlína k projednání úpravy s německými a českými zástupci a, přeje-li si toho p. kancléř, rovněž i se zástupci Itálie a Francie. Věřím, že Vaše Excellence sdělí německému kancléři svůj souhlas vyslati zástupce a že budete podporovati moji nabídku, jež ochrání všechny naše národy před válkou. Již jsem zaručil, že české sliby budou dodrženy a jsem si jist, že úplná shoda by mohla být docílena během týdne.

XIII.

VÝTAH Z PROHLÁŠENÍ MIN. PŘEDSEDY V DOLNÍ SNĚMOVNĚ 28. ZÁŘÍ 1938, oznamující odpověď říšského kancléře na poselství minist. předsedy

„Chci říci sněmovně ještě něco. Dozvěděl jsem se právě od p. Hitlera, že mne zve, abych se s ním sešel zítra ráno v Mnichově. Pozváni byli též pan Mussolini a p. Daladier. Pan Mussolini pozvání přijal a nepochybuji, že pan Daladier učiní taktéž. Není třeba uváděti Vám moji odpověď.“

XIV.

MNICHOVSKÁ DOHODA ZE DNE 29. ZÁŘÍ 1938

Německo, Spojené království, Francie a Itálie po uvážení dohody o postoupení sudetoněmeckého území Německu, jež byla v zásadě docílena, dohodly se na následujících lhůtách a podmínkách. Tyto mají řídití uvedené postoupení a opatření, jež z toho vyplývají. Při této dohodě bere každý ze zúčastněných odpovědnost za kroky, nutné pro zabezpečení jejího splnění:

1. Evakuace začne 1. října.
2. Spojené Království, Francie a Itálie dohodly se, že evakuace území bude ukončena do 10. října, aniž by byla zničena jakákoli stávající zařízení a, že československá vláda bude činiča odpovědnou za provedení evakuace bez poškozování uvedených zařízení.
3. Podmínky, řídící evakuaci, mají býti podrobně stanoveny mezinárodní komisí ze zástupců Německa, Spojeného Království, Francie, Itálie a Československa.
4. Postupná okupace německým vojskem převážně německého území začne 1. října. Čtyři pásma, označená na přiložené mapě, budou obsazována německým vojskem v následujícím pořadí: pásmo I. — 1. a 2. října, č. II. — 2. a 3. října, č. III — 3., 4. a 5. října, č. IV — 6. a 7. října. Zbývající převážně německé území bude ihned zjištěno mezinárodní komisí a bude obsazeno německým vojskem do 10. října.
5. Mezinárodní komise, uvedená v odstavci 3. určí území, kde má býti proveden plebiscit. Tato území budou obsazena mezinárodním vojskem po dobu provedení plebiscitu. Komise určí podmínky, za kterých bude plebiscit proveden, při čemž za základ budou vzaty podmínky Saarského plebiscitu. Dále stanoví též datum provedení plebiscitu, nejpozději však koncem listopadu.
6. Konečné určení hranic bude provedeno mezinárodní komisí. Tato komise bude též zmocněna doporučení Německu, Spojenému Království, Francii a Itálii v jistých vyjimečných případech menší změny v přísně etnogra-

fickém určení pásem, jež se mají postoupiti bez plebiscitu.

7. Bude vyhlášeno, právo opce do postoupených území a z nich; opce má býti provedena během 6 měsíců od data této dohody. Německo-československá komise určí podrobnosti opce, uváží možnosti k usnadnění přeložení obyvatelstva a uspořádá zásadní otázky, povstale z uvedeného postoupení.
8. Československá vláda propustí ze své armády a policie během čtyř týdnů od data této dohody všechny sudetské Němce, kteří by si toho přáli a zároveň propustí během téže lhůty sudetoněmecké politické vězně.

*Adolf Hitler.
Neville Chamberlain,
Eduard Daladier.
Benito Mussolini.*

Mnichov, dne 29. září 1938.

DODATEK K DOHODĚ.

Vláda Jeho Veličenstva ve Spojeném Království a francouzská vláda zúčastnily se této dohody dle odst. 6. anglo-francouzských návrhů ze dne 19. září, týkajících se mezinárodních garancí nových hranic Československého státu proti nevyprovokovaným útokům.

Německo a Itálie poskytnou i ze své strany garancie Československu, když bude řešena otázka polských a maďarských menšin.

*Adolf Hitler.
Neville Chamberlain.
Eduard Daladier.
Benito Mussolini.*

Mnichov, dne 29. září 1938.

PROHLÁŠENÍ.

Předsedové vlád čtyř velmocí prohlašují, že problémy polské a maďarské menšiny v Československu, nebude-li během tří měsíců dosaženo dohody mezi dotyčnými vládami,

budou sloužiti předmětem jednání druhé schůze předsedů vlád čtyř velmocí zde přítomných.

Adolf Hitler.
Neville Chamberlain.
Eduard Daladier.
Benito Mussolini.

Mnichov, dne 29. září 1938.

DODATEČNÉ PROHLÁŠENÍ.

Všechny otázky, jež by mohly povstati z postoupení území, budou považovány za spadající do oboru působnosti mezinárodní komise.

Adolf Hitler.
Neville Chamberlain.
Eduard Daladier.
Benito Mussolini.

Mnichov, dne 29. září 1938.

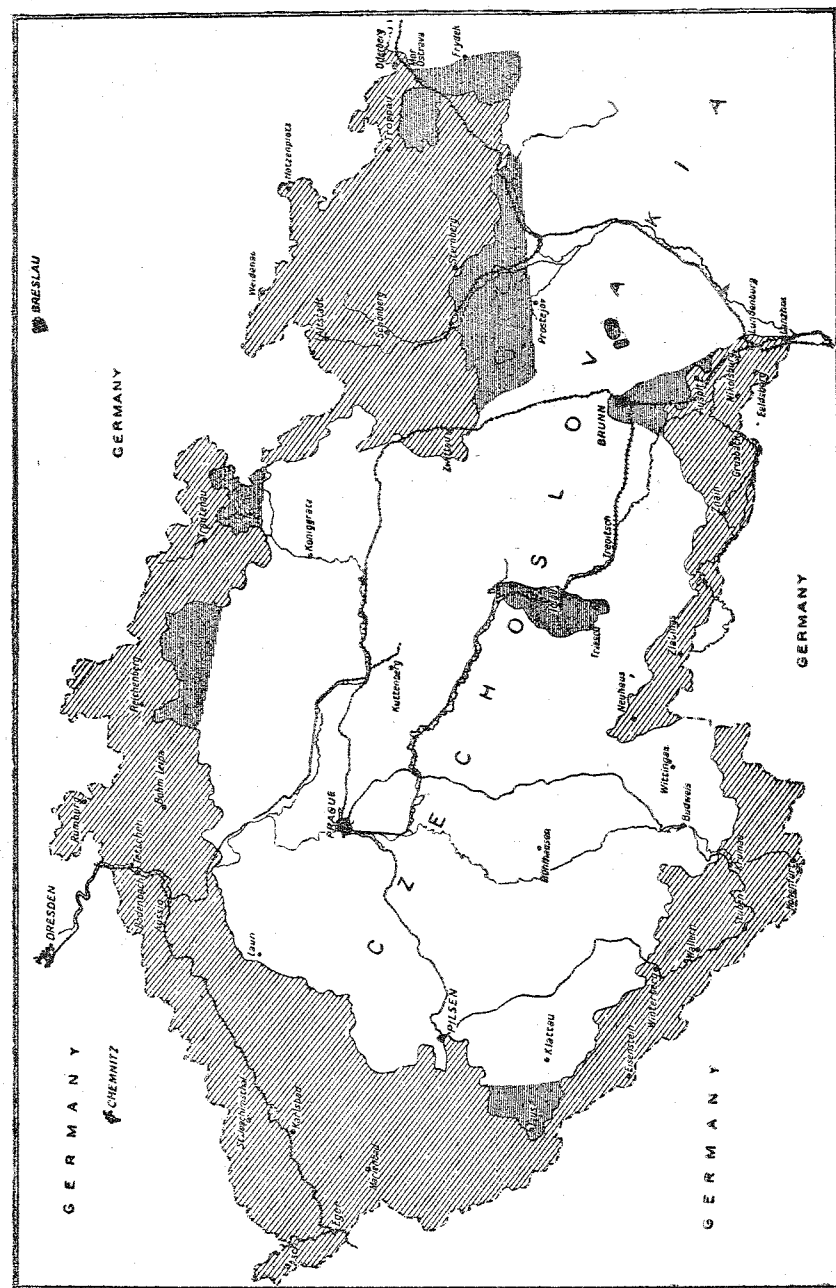
SLOŽENÍ MEZINÁRODNÍ KOMISE

Čtyři předsedové vlád zde přítomní usnesli se, že mezinárodní komise, ustanovená dohodou dnes podepsanou, bude se skládati ze státního tajemníka německého ministerstva zahraničí, anglického, francouzského a italského zplnomocněných vyslanců v Berlíně a zástupce československé vlády.

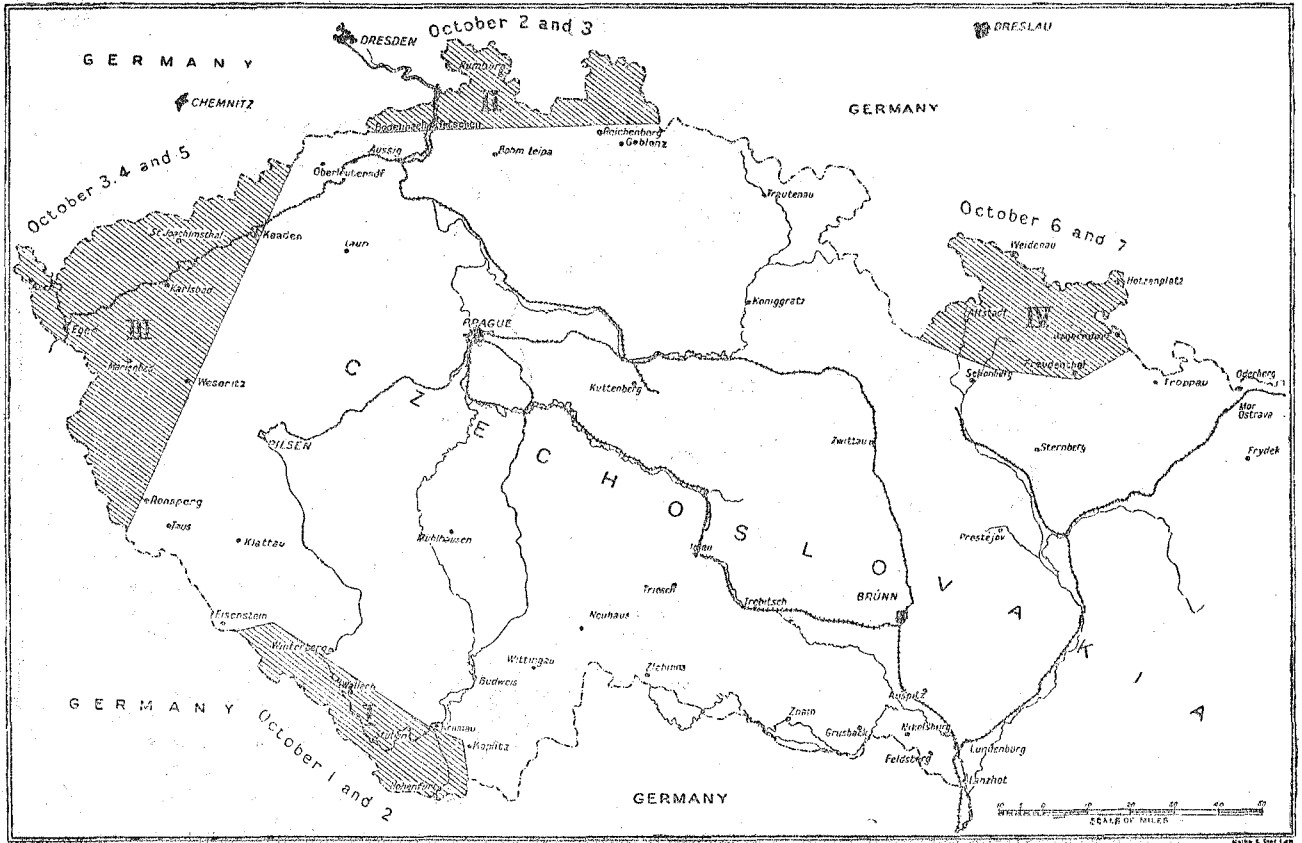
Adolf Hitler.
Neville Chamberlain.
Eduard Daladier.
Benito Mussolini.

Mnichov, dne 29. září 1938.

Náčrtek mapy, připojené k memorandu doručenému min. předsedovi říšským kancléřem dne 23. září 1938.

Náčrtek mapy, připojené k Mnichovské dohodě 29. září 1938.

Cena Kč 10.-